

Stat-ordbog

Præcisering af anvendt sprogbrug i "Nyt" i forhold til økonomisk-statistiske begreber

Ordbogens formål er at understøtte sprogbrogen i Nyt'en ved at præcisere udtryk og begreber i forhold til diverse økonomisk-statistiske manualer. Ordbogen er således knyttet til Nyt-publikationer, mens tabeltillægget og statistikbanken er knyttet til kilder og metode henholdsvis varedeklarationerne.

Ordbogen er endvidere et af flere midler til at sikre en mere ensartet anvendelse af begreber i afdelingens forskellige publikationer.

Ord/begreb i Nyt	Forklaring/definition
<u>A</u> ktier og investeringsforeningsbeviser	Aktier og andre kapitalandele/ejerandelsbeviser samt investeringsforeningsbeviser. Kan være både børsnoterede og ikke børsnoterede.
Aktiver over for udlandet	Danske fordringer på udlandet, fx en tysk statsobligation ejet af en dansker.
Andre ejerandelsbeviser	Alle former for ejerandelsbeviser, der ikke er aktier eller andele i investeringsforeninger.
Andre finansielle formidlere mv.	Dækker over investeringsforeninger, udlåns- og finansieringsselskaber, finansielle hjælpeenheder, investeringselskaber m.fl.
Andre investeringer	Består af handelskreditter, lån og indskud samt øvrige mellemværender i forhold til betalingsbalancen.
Andre kreditinstitutter	En delmængde af den samlede <i>MFI-sektor</i> , se denne.
<u>B</u> anker og realkreditinstitutter	En delmængde af <i>MFI-sektoren</i> (se denne), som omfatter andre monetære finansielle institutioner end centralbanken, dvs. penge- og realkreditinstitutter, andre kreditinstitutter og pengemarkedsforeninger.
Beholdning	Aktiver eller passiver opgjort på et bestemt tidspunkt og til markedsværdi. Opgøres der til andet en markedsværdi, specificeres udtrykket beholdning, se <i>Beholdning – nominel værdi</i> .
Beholdning – nominel værdi	Aktiver og passiver opgjort på et bestemt tidspunkt og til nominel værdi. Kaldes også pålydende værdi.
Betalingsbalancen	Sammenstilling af betalingsbalancens løbende poster plus kapitaloverførsler og betalingsbalancens finansielle poster.
Betalingsbalancens finansielle poster	Opgørelse over kapitalbevægelserne mellem Danmark og udlandet i løbet af en periode.
Betalingsbalancens løbende poster	Opgørelse af den reale del af betalingsbalancen. Udgøres primært af handel med varer og tjenester samt formueindkomst.
<u>C</u> ibor-lån	På Cibor-lån i danske kroner reguleres renten regelmæssigt (typisk hver 3. eller 6. måned) i forhold til den aktuelle Cibor-rente (typisk 3- eller 6-måneders Cibor-rente).

Ord/begreb i Nyt	Forklaring/definition
Cibor-rente	Cibor (Copenhagen Interbank Offered Rate) er en referencerente for afgivelse af likviditet på interbank-markedet (i København) på usikret basis. Beregnes for forskellige løbetider og betegnes også som den rentesats, banker betaler, når de låner danske kroner hos hinanden.
D anmarks udlandsgæld	Betegnelse for Danmarks aktiver og passiver over for udlandet, når der er tale om nettopassiver. Se også <i>Danmarks udlandsstilling</i> .
Danmarks udlandsstilling	Danmarks aktiver og passiver over for udlandet. Tidligere anvendtes udtrykket Danmarks udlandsgæld som populær betegnelse for opgørelsen. I nogle sammenhænge anvendes udtrykket Danmarks kapitalbalance i stedet for Danmarks udlandsstilling.
Danskere	Residenter, dvs. alle fysisk og juridiske enheder, hjemmehørende i Danmark, og hvis primære økonomiske aktivitet foregår i Danmark, uanset statsborgerskab. Til tider anvendes udtrykket valutaindlænding.
Derivater	Afledte finansielle instrumenter. Fx optioner, futures, swaps og ikke-standardiserede kontrakter (OTC-kontrakter).
Direkte investeringer	I relation til betalingsbalancen en investering, hvor investor besidder minimum 10 pct. af stemmerettighederne i en virksomhed. Omfatter endvidere lån til/fra virksomheder, som direkte eller indirekte opfylder 10 pct.-grænsen. Direkte investeringer opdeles i posterne egenkapital, koncernlån og geninvesteringer indtjening
E genkapital	Egenkapitalen er den regnskabsmæssige klassificering af ejerens andel af virksomhedens finansiering. Egenkapitalen er for selskaber oftest opdelt i aktie-/anpartskapital, reserver og opskrivningshenslæggelser. Aktie-/anpartskapitalen er det nominelt indskudte beløb ved aktieemission, reserverne er overkurs ved emission samt tilbageholdt overskud, og opskrivningshenslæggelser er en opskrivning af egenkapitalen som konsekvens af en opskrivning af virksomhedens aktiver.
Ejerfordeling	Oversigt over, hvilke sektorer/brancher der ejer et givet værdipapir og/eller værdipapirtype.
Erhvervsvirksomheder	Ikke-finansielle selskaber.
Euribor-lån	Lån i euro, hvor renten reguleres regelmæssigt (typisk hver 3. eller 6. måned) i forhold til den aktuelle Euribor-rente (typisk 3- eller 6-måneders Euribor-rente).
Euribor-rente	Euribor (Euro Interbank Offered Rate) er en referencerente for afgivelse af likviditet på interbank-markedet (i euroområdet) på usikret basis. Beregnes for forskellige løbetider og betegnes også som den rentesats, banker betaler, når de låner euro hos hinanden.
F ejl og udeladelser	Løbende poster plus kapitaloverførsler skal svare til summen af finansielle transaktioner med modsatrettet fortegn. Differencen mellem løbende poster plus kapitaloverførsler og finansielle poster benævnes fejl og udeladelser.
Finansiell nettoformue	Finansielle aktiver fratrukket finansielle passiver.
Finansiell sektor	Omfatter banker og realkreditinstitutter, Nationalbanken, andre finansielle formidlere og hjælpeenheder samt forsikringselskaber og pensionskasser.

Ord/begreb i Nyt	Forklaring/definition
Formueindkomst	Afkast af finansielle beholdninger ekskl. værdiændringer, dvs. renter inkl. løbetidsforkortende renter, udbytter af porteføljeaktier og overskud af direkte investeringer (udbytte og geninvesteret indtjening). For holdere er der tale om indtægt, mens der for udstedere er tale om udgift.
Forsikringstekniske reserver	Forsikrings- og pensionsselskabers forsikringstekniske hensættelser til dækning af forpligtelser over for kunderne.
Fremmedkapital	Fremmedkapital er den regnskabsmæssige klassificering af den del af virksomhedens finansiering, der ikke ydes af virksomhedens ejere. Eksempler på fremmedkapital er realkreditlån, banklån, leverandørkreditter og lån. Fremmedkapitalen er oftest opdelt i kort- og langfristet gæld.
G arantilån	Lån, hvor renten ikke kan stige til mere end et på forhånd aftalt niveau (renteloft). Baserer sig på variabelt forrentede obligationer, hvor kuponrenten typisk ændres hvert halve år. Modstykket til lånet er de bagvedliggende <i>Rentegarantiobligationer</i> , se disse.
Geninvesteret indtjening	Per konvention angives hele virksomhedens overskud som udbytte, hvorefter en del evt. geninvesteres i virksomheden. Indgår som en del af virksomhedens egenkapital. Begrebet er primært relateret til <i>Direkte investeringer</i> , se disse, og anvendes ellers i relation til betalingsbalancen.
Gennemløbsinvestering	Direkte investering fra udlandet i holdingselskab i Danmark, som videreinvesteres i et andet land, og hvor holdingselskabet ikke har realøkonomisk aktivitet i Danmark. Anvendes i relation til betalingsbalancen.
H andelskreditter	Gæld/tilgodehavende i forbindelse med køb/salg på kredit af varer og tjenester, anvendes primært i relation til betalingsbalancen, direkte investeringer.
Husholdninger	Husholdninger, enkeltmandsvirksomheder, lønmodtagere samt non-profit-institutioner rettet mod husholdninger, fx fagforeninger.
I ndeksobligationer	Obligationer, hvis værdi reguleres efter et indeks. I Danmark indekseres i forhold til de officielle indeksfaktorer fra OMX. Faktorerne opdeles på kreditor-indeksfaktor, indeksskorrektionsfaktor og debitor-indeksfaktor.
Indlån	En eller flere sektors indlån/indskud i penge- og realkreditinstitutter. Dækker også over pengeinstitutters indskud i andre pengeinstitutter.
Interventionskøb	Dækker over Nationalbankens køb/salg på valutamarkedet med henblik på at stabilisere kronekursen over for euro.
Investeringsforeningsbevis	Ejerandel i en investeringsforening. En investeringsforening er en forening, hvis aktivitet alene er at investere i andre aktiver, fx aktier, obligationer eller lignende. Skal i Danmark være godkendt af Finanstilsynet.
K apitalforøgelse	Forøgelse af mængden af udestående aktier og andre ejerandelsbeviser.
Kapitalnedsættelse	Nedsættelse i mængden af udestående aktier og andre ejerandelsbeviser.

Ord/begreb i Nyt	Forklaring/definition
Koncernlån	Lån og kreditter mellem virksomheder, som ejerskabsmæssigt er forbundet direkte eller indirekte med hinanden. Eksempel: Virksomhed A ejer 90 pct. af virksomhed B, som igen ejer 80 pct. af virksomhed C. Her er A og B samt B og C direkte forbundne, mens A og C er indirekte forbundne (via B).
Konsolidering	Når interne transaktioner mellem forskellige enheder i en bestemt sektor er nettet ud. Fx den konsoliderede MFI-sektor, hvor mellemværender mellem penge- og realkreditinstitutter er fjernet.
Kroneobligationer	Obligationer denomineret i danske kroner.
Kuponbetaling	Rentebetaling på en obligation.
Kuponrente	Pålydende rente på en obligation.
Kuponskifte	Sket i forbindelse med fx garantilån, hvor kuponen på den bagvedliggende obligation tilpasses med jævne mellemrum (typisk hver halve år).
Kursfald/kursstigning	Ændring af værdien af et værdipapir som følge af kursændringer (prisændringer) og/eller valutakursændringer. Betegnelserne kurstab/kursgevinst kan anvendes synonymt.
MFI -sektoren	Monetære finansielle institutioner. Sektoren omfatter: ◆ Centralbanken ◆ Pengeinstitutter ◆ Realkreditinstitutter ◆ Andre kreditinstitutter ◆ Pengemarkedsforeninger
Netto afgang/netto til gang	Henholdsvis negative eller positive nettotransaktioner.
Nettofordrings er hvervelse	På den finansielle konto udtrykker nettofordrings er hvervelsen nettotransaktioner i finansielle aktiver fratrukket nettotransaktioner i finansielle passiver. I den reale del af økonomien er nettofordrings er hvervelsen opgjort som indtægter minus udgifter plus kapitaloverførsler, netto.
Nettonyudlån	Nyudlån minus førtidige indfrielse, se <i>Nyudlån og Nettoudlån</i> .
Nettotransaktioner	Udtryk for fx salg minus køb, emissioner minus indfrielse, nyudlån minus indfrielse, se også <i>Transaktioner</i> .
Nettoudlån	Nettonyudlån minus ordinære afdrag, se <i>Nyudlån og Nettoudlån</i> .
Nettoudstedelse	Forskel mellem emission og indfrielse af værdipapirer. Er indfrielse større end emissionen, bruges ofte betegnelsen nettoindfrielse.
Noterede aktier	Aktier, der er noteret på en officielt anerkendt børs. I Danmark er den eneste officielle fondsbørs OMX.
Nyudlån	Udlån (brutto) i den seneste måned/kvartal afhængigt af statistikens offentliggørelsesfrekvens.
O ffentlig sektor	Offentlig forvaltning og service. Omfatter delsektorerne staten, regioner, kommuner samt sociale kasser og fonde.
P assiver over for udlandet	Udenlandske fordringer på Danmark, fx dansk statsobligation ejet af udlændinge.
Porteføljeinvesteringer	I relation til betalingsbalancen er porteføljeinvesteringer et udtryk for investeringer i værdipapirer. Både obligationer og aktier og investeringsforeningsbeviser (hvor ejerandelen er under 10 pct.).
R entegarantiobligationer	Obligationer udstedt til finansiering af garantilån.

Ord/begreb i Nyt	Forklaring/definition
Realkreditudstedelser	Alle obligationer udstedt af realkreditinstitutter, herunder bl.a. RO, SDO og SDRO.
Rentetilpasningslån	Lån, hvor der i faste intervaller sker en tilpasning af rente (som følge af udstedelse af nye obligationer) og dermed ydelse på lånet.
RO	Obligationer udstedt af realkreditinstitutter efter reglerne gældende før loven om særligt dækkede obligationer af 1. juli 2007 med det formål at finansiere lån til bolig/bygning. Fremadrettet forventes det ikke, at der sker væsentlige nyudstedelser af RO givet de nye kapitaldækningsregler, som trådte i kraft 1. januar 2008.
<u>S</u> DO	Særligt dækkede obligationer. Obligationer udstedt med sikkerhed i aktiver af særlig god kvalitet efter reglerne i lov af 1. juli 2007 om særligt dækkede obligationer.
SDRO	Særligt dækkede realkreditobligationer udstedt i henhold til lov af 1. juli 2007 om særligt dækkede obligationer.
Skatkammerbevis	Nulkuponobligation med kort løbetid udstedt af den danske stat.
Statsobligationer	Obligationer udstedt af staten.
Statspapirer	Omfatter alle værdipapirer udstedt af staten, herunder statsobligationer og skatkammerbeviser.
Strukturerede obligationer	Obligationer der afhænger af alle typer af indeks, fx råvareindeks, valutaindeks eller kombinerede indeks. Kaldes også indekserede obligationer, men må ikke forveksles med indeksobligationer.
<u>T</u> ransaktioner	Køb/salg, udstedelser/indfrielse, lånoptagelse/afdrag. Kan opgøres både brutto og netto
<u>U</u> dbyttebetaling	Udbetaling af dividende på aktier.
Udestående udlån	Den på et givet tidspunkt udestående beholdning af udlån.
Udlændinge	Alle andre end danskere, se <i>Danskere</i> .
Udlån	Penge- og realkreditinstitutters udlån til øvrige sektorer.
Unoterede aktier	Aktier, der ikke er noteret på en officielt anerkendt børs.
Valutaobligationer	Obligationer denomineret i udenlandsk valuta.
<u>V</u> alutareserven	Centralbankens likvide aktiver over for udlandet denomineret i fremmed valuta.
Variabelt forrentede lån	Lån, hvor renten ikke er fast i hele lånets løbetid. For realkreditinstitutter en samlebetegnelse for <i>Garantilån</i> , <i>Rentetilpasning</i> , <i>Cibor</i> - og <i>Euribor</i> -lån, se disse.
Vedhængende rente	Optjente, men ikke forfaldne renter. Ved handel med obligationer tages højde for værdien af vedhængende renter.
VP-registrerede papirer	Værdipapirer registreret i Værdipapircentralen.
Værdireguleringer	Ændringer i værdien af beholdning som følge af ændring i priser (fx børskurser) og valutakurser.
<u>Ø</u> vrige mellemværender	I relation til betalingsbalancen en restgruppe af andre investeringer, som ikke omfatter lån eller handelskreditter. Kan fx være krav på refusioner af moms fra udlandet.